มุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว
Wife's Perspective of Equality in Family*

พิชสุดา เดชบุญ[1], กฤติเดช มิ่งไม้[1] อภิเชษฐ์ จำเนียรสุข[1]
โชคชัย หมั่นแสวงทรัพย์[2] และ สุธรรม นันทมงคลชัย[2]
Phitchasuda Detboon[1] Krittidech Mingmai[1], Apichet Jumneansuk[1]
Chokchai Munsawaengsub[2] and Suthum Nunthamongkolchai[2]
[1]มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
[1]Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage"
Phaholyothin RD., Klong Nueng, Klong luang Pathum Thani 13180. Thailand.
[2] คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
[2]Faculty of Public Health, Mahidol University,
420/1 Ratchawithi RD., Ratchathewi District, Bangkok 10400. Thailand.
[1]Corresponding Author. Email: phitchasuda@gmail.com

Doi : 10.14456/jmcupeace.2017.4

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ของสตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งมีสถานภาพสมรสและอาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 267 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 20 มกราคม พ.ศ.2559 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีมุมมองเห็นว่าในครอบครัวมีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและตนเอง คิดเป็นร้อยละ 88.0 และรองลงมามีมุมมองเห็นว่าบางครั้งในครอบครัวไม่มีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและตนเอง ร้อยละ 11.6 โดยจากการศึกษาสิทธิภายในครอบครัว พบว่า การตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัวนั้นกลุ่มตัวอย่างและสามีสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ในบางเรื่อง คิดเป็น

*Received November 16, 2016; Accepted February 15, 2017.

ร้อยละ 68.9 สามารถตัดสินใจร่วมกันได้เสมอในทุกๆ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.3 โดยเวลาที่ตัดสินใจเรื่องที่สำคัญร่วมกันแล้วกลุ่มตัวอย่างและสามีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.5 และจากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องสิทธิและอำนาจในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า สามีไม่ได้มีสิทธิและอำนาจเหนือกว่าตนเอง คิดเป็นร้อยละ 74.9

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อใช้ในการสร้างนโยบายเสริมสร้างความเสมอภาคหรือนำไปสู่การจัดกิจกรรมเสริมสร้างมุมมองความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในครอบครัวต่อไป

คำสำคัญ: ความเสมอภาค; ครอบครัว; มุมมอง; ภรรยา

Abstract

This Article aimed to describe the wife's perspective of equality in family situation among two-hundred and sixty-seven married women who had age equal or over than 18 years old and lived in Phrae Province. Descriptive research was used for research design. Samples were selected by multiple stage technique and data were collected by self-administered questionnaire during the period of 1st to 20th January, 2016. Descriptive statistics were used to analyze data which consisted of number, percentage, mean and standard variable.

The result showed that most of subjects approximately 88.0% had equality between husbands and wives followed by none of equality at all with 11.6 %. By multiple techniques we use for privacy domestic and results indicated that 23.3% could decide everything together, however, 68.9% of subjects could only decide certain matters together. Although the hard time for decision together, the result showed 65.5% for disagreement and often had argument as well. From the questionnaire about the rights and authority in the family was found that the husband does not have the right and power over their own with 74.9%. From this research, the data can be used for a basis of comparison with other groups and for created policies to promote equality or events supporting equality perspective to occur in families.

Keywords: Equality; Family**;** Perspective; Wife

บทนำ

เมื่อย้อนกลับไปในอดีตหลายร้อยปีก่อนของสังคมไทย เมื่อกล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของเพศชายเพศหญิงแล้ว มักจะไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นด้วยความสามารถหรือความเชี่ยวชาญของบุคคลดังเช่นปัจจุบัน แต่บทบาทและหน้าที่จะถูกกำหนดจากความแตกต่างทางสรีระ โดยเพศชายเป็นเพศที่มีสรีระและโครงสร้างของร่างกายแข็งแรง จึงจะต้องรับผิดชอบหน้าที่เกี่ยวกับออกรบหรือการปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆ นอกบ้าน ส่วนเพศหญิงเป็นเพศที่มีสรีระบอบบางกว่าเพศชาย จึงมีหน้าที่ในการปรนนิบัติดูแลสามีและรับผิดชอบงานบ้าน และบทบาทและหน้าที่จะถูกกำหนดด้วยค่านิยมและวัฒนธรรม โดยในอดีตสังคมไทยมักให้คุณค่ากับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ตั้งแต่การได้รับโอกาสทางการศึกษามากกว่า (Luckanawanich, 2011) การได้รับการยอมรับในฐานะของผู้นำในครอบครัวรวมไปถึงในสังคมมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงนั้นด้วยค่านิยมและวัฒนธรรมต่างๆ ทำให้เพศหญิงมีข้อจำกัดด้านการแสดงออกหรือการถูกจำกัดสิทธิทางสังคมบางประการ ซึ่งความเป็นชายและความเป็นหญิงที่สังคมกำหนดให้ทั้งในด้านบทบาท พฤติกรรม หน้าที่ ทัศนคติ ระบบความคิดและคุณลักษณะนั้น มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันของเพศชายและหญิงในโอกาส วิถีชีวิตและการเป็นที่ยอมรับในสังคม (Maithongdee, 2014) ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันและก็คงจะกล่าวได้ว่าเกิดความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิงขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการ แต่เนื่องจากสภาวะสังคมปัจจุบันที่มีความแตกต่างทั้งทางความคิด และกระบวนทัศน์ของผู้คนในสังคมซึ่งเป็นตัวผลักดันให้ผู้คนเกิดความขัดแย้ง และความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มระดับตั้งแต่ความขัดแย้งภายในตนเอง ครอบครัว ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ (Mansumitrchai, 2015)

โครงสร้างทางสังคมที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว ถ้าหากกล่าวถึงบทบาทในครอบครัว การปฏิบัติตนตามหน้าที่และความรับผิดชอบตามสถานภาพในครอบครัว การบ่มเพาะความรัก ความเมตตาปรารถนาดีอ่อนโยน และเอื้อประโยชน์ต่อกัน รวมถึงการสื่อสารกันด้วยใจที่เปิดกว้าง การศึกษาพื้นฐานทางธรรมชาติของกันและกันโดยเฉพาะในทางเพศเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจกันให้เกิดแก่สมาชิกครอบครัวในแต่ละครอบครัว และแผ่ขยายออกสู่ชุมชนและสังคม ก็จะสามารถพัฒนาให้คนในครอบครัวของหมู่บ้านโลกมีความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยความสงบ สันติสุข ปราศจากการใช้กำลังรุนแรงให้เกิดความบอบช้ำทั้งทางร่างกาย และจิตใจของกันและกัน (Masrungson, 2015) ในอดีตเพศชายจะได้รับบทบาทเป็นผู้นำครอบครัว เพราะถือว่าเป็นเพศที่มีความกล้าหาญ แข็งแรง มีความรู้และสามารถปกครองครอบครัวให้มีความสุขและความสงบเกิดขึ้นได้ ส่วนเพศหญิงจะได้รับบทบาทแม่และภรรยา ปรนนิบัติรับใช้พ่อแม่ สามีและพร้อมทั้งรับผิดชอบงานภายในบ้านทุกอย่าง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาได้ โดยจากการทบทวนวรรกรรม พบว่า ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อชีวิตคู่ ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ เกิดความรู้สึกถูกเอาเปรียบ น้อยเนื้อต่ำใจในชีวิต เพราภาระหน้าที่ในการดูแลครอบครัวย่อมตกเป็นของอีกฝ่าย ก่อให้เกิดความเหน็ดเหนื่อยใน

การแบกรับภาระ ส่งผลต่อความมั่นคงในความสัมพันธ์ (Sinsawasdi, 2014) อันเป็นชนวนของการหย่าร้าง ที่ถือเป็นความล่มสลายของสถาบันครอบครัว แต่ถ้าคู่สมรสที่ถือสันโดษในคู่ของตนเองจะมีแต่ความสุข เพราะต่างคนต่างพอใจในของๆ ตน สามีก็พอใจในภรรยา ภรรยาก็พอใจในสามี จึงอยู่ด้วยกันอย่างมั่นคง และสันติสุข (Namanee, 2016)

แต่ในปัจจุบันด้วยลักษณะและสภาพของสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ได้เข้ามาสู่สังคมไทย รวมไปถึงการรับค่านิยมและวัฒนธรรมของตะวันตกเข้ามา ผสมผสานกับวิถีชีวิตของคนสังคม ซึ่งวัฒนธรรมตะวันตกให้ความสำคัญกับสิทธิของสตรีและความเสมอภาค ทางเพศเป็นอย่างมาก ทำให้สังคมได้เริ่มตระหนักและเกิดกระแสเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างเพศและ ความเสมอภาคในครอบครัวขึ้น โดยเริ่มมีการส่งเสริม สนับสนุนและปลูกฝังค่านิยมใหม่ให้กับสังคมทั้งในเชิง นโยบายระดับประเทศ ไปจนถึงระดับชุมชน แต่ถึงแม้ว่าจะมีการจัดทำกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงมีการบังคับ ใช้กฎหมายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทยแล้ว แต่ในบางพื้นที่บางแห่งเพศหญิงก็ยังคงไม่ได้รับ การยอมรับเท่าที่ควร โดยจากการสำรวจของศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม พบว่า สังคมไทยใน ปัจจุบันยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูง เพราะผู้ชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัวร้อยละ 17.2 และร้อยละ 71.1 เห็นด้วยว่ายังมีผู้หญิงอีกหลายคนที่มีความสามารถเท่ากับผู้ชายแต่ไม่ได้รับโอกาสให้เป็น ผู้นำ (Center for Philanthropy and Civil Society, 2012) ซึ่งจากมุมมองต่างๆ ที่สะท้อนมาจากบุคคล ต่างๆ ก็ชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยก็ยังคงมีการเลือกปฏิบัติหรือยังคงมีความไม่เท่าเทียมกัน เพราะสาเหตุมาจาก ความแตกต่างระหว่างเพศ (Office of Women's Affairs and Family Development, 2011) หรืออาจ จะให้เกิดปัญหาการหย่าร้างระหว่างสามีและภรรยาได้ ซึ่งปัญหาความไม่เสมอภาคที่เกิดขึ้นนี้ถ้าหากไม่ได้รับ การแก้ไขก็จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และส่งผลทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ดังนั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกัน ในครอบครัว โดยขอบเขตในการศึกษานั้นเลือกศึกษาเฉพาะในกลุ่มของภรรยา เนื่องจากส่วนใหญ่ภรรยานั้น ตกเป็นผู้ถูกกระทำ อีกทั้งยังอยู่ในฐานะผู้ตามในครอบครัวอีกด้วย และพื้นที่ที่เลือกศึกษาคือ พื้นที่จังหวัด แพร่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุดของภาคเหนือ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจาก ความไม่เสมอภาคในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มียังคงมีการยึดถือขนบธรรมเนียมและประเพณีของ โบราณมาเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยในการศึกษานี้คณะผู้วิจัยได้ทบทวนทฤษฎีสตรีนิยมมา ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา และมีความคาดหวังว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคระหว่างสามีและภรรยาขึ้น เพื่อให้ครอบครัวนั้นมีการ ปฏิบัติต่อการอย่างเสมอภาคและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษามุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่ ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ สตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสถานภาพสมรสและอาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ และมีสถานภาพสมรสซึ่งอาจจะมีการจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือมีการจัดงานมงคลสมรสตามประเพณีแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัด โดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร (Daniel, 2010) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 267 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม ประยุกต์และดัดแปลงสอบถามของผู้วิจัยท่านอื่นร่วมด้วย โดยประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลและข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน จำนวน 8 ข้อ ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ การประกอบอาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัยและการตัดสินใจในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความเสมอภาคกันในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ได้ประยุกต์และดัดแปลงมาจาก แบบสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ของศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม (Center for Philanthropy and Civil Society, 2012) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิดและเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นข้อคำถามที่มีความหมายเชิงลบและเชิงบวก จำนวน 9 ข้อ ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับการแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว การทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวและสิทธิภายในครอบครัว

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยได้ความตรงเชิงเนื้อหาเกิน 0.8 ในทุกแบบสอบถามที่ทดสอบ หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับภรรยาในจังหวัดแพร่ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเสมอภาคกันในครอบครัวเท่ากับ 0.769

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด-ต่ำสุด และนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยมีการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ประโยชน์และวิธีการทำลายข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการวิจัย อีกทั้งผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนได้ลงนามในเอกสารยินยอมการเข้าร่วมการวิจัยก่อนที่จะเริ่มเก็บข้อมูลการวิจัย และการวิจัยนี้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตามเอกสารรับรองที่ MUPH 2015-010

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 29.24 ปี โดยมากกว่าครึ่งมีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 58.4) รองลงมา คือ 31-40 ปีร้อยละ 31.5 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ ปวส. ร้อยละ 22.9 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมา คือ ข้าราชการ ร้อยละ 19.4 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 11297.04 บาทต่อเดือน โดยเกินกว่าครึ่งของภรรยามีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และ 10,001 ถึง 49,999 บาทต่อเดือน ร้อยละ 33.3 จากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสามีจากกลุ่มตัวอย่างและนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างระดับการศึกษาและรายได้ พบว่า สามีและภรรยามีระดับการศึกษาเท่ากัน ร้อยละ 51.7 และรายได้ พบว่า สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ ภรรยาและสามีมีรายได้เท่ากัน ร้อยละ 22.5 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=267)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
– อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	15	5.6
– 21 ถึง 30 ปี	156	58.4
– 31ถึง 40 ปี	84	31.5
– 41 ปีขึ้นไป	12	4.5
รวม	**267**	**100.0**
การเปรียบเทียบอายุระหว่างสามีและภรรยา		
– สามีมีอายุมากกว่าภรรยา	161	60.3
– ภรรยาและสามีมีอายุเท่ากัน	57	21.3
– ภรรยาอายุมากกว่าสามี	49	18.4
รวม	**267**	**100.0**
ระดับการศึกษา		
– ประถมศึกษา	18	6.7
– มัธยมศึกษาตอนต้น	50	18.9
– มัธยมศึกษาตอนปลาย	37	13.9
– ปวส.	61	22.9
– ปริญญาตรี	98	36.7
– ปริญญาโท	3	1.1
รวม	**267**	**100.0**
การเปรียบเทียบระดับการศึกษาระหว่างสามีและภรรยา		
– ระดับการศึกษาของภรรยาและสามีเท่ากัน	138	51.7
– ระดับการศึกษาของภรรยาสูงกว่าสามี	78	29.2
– ระดับการศึกษาของสามีสูงกว่าภรรยา	51	19.1
รวม	**267**	**100.0**

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพ		
– รับจ้างทั่วไป	76	28.4
– ข้าราชการ	52	19.4
– พนักงานบริษัท	32	11.9
– แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ	32	11.9
– ค้าขาย	28	10.4
– ธุรกิจส่วนตัว	26	9.7
– พนักงานรัฐวิสาหกิจ	14	5.2
– เกษตรกร	7	0.5
รวม	**267**	**100.0**
รายได้ต่อเดือน		
– ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	174	65.2
– 10,001 ถึง 49,999 บาทต่อเดือน	89	33.3
– 50,000 บาทต่อเดือน ขึ้นไป	4	1.5
รวม	**267**	**100.0**
การเปรียบเทียบรายได้ระหว่างสามีและภรรยา		
– สามีมีรายได้มากกว่าภรรยา	155	58.1
– ภรรยาและสามีมีรายได้เท่ากัน	60	22.5
– ภรรยามีรายได้มากกว่าสามี	52	19.5
รวม	**267**	**100.0**

ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการอยู่อาศัยเป็นแบบการเข้าไปอยู่อาศัยที่บ้านของภรรยามากที่สุดร้อยละ 47.6 การตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัวนั้นกลุ่มตัวอย่างและสามีสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ในบางเรื่องร้อยละ 68.9 โดยเวลาที่ตัดสินใจเรื่องที่สำคัญร่วมกันแล้วมีความคิดเห็นไม่ตรงกับสามีมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นบางครั้ง ร้อยละ 65.5 และจากการสอบถามความคิดเห็นเรื่องสิทธิและอำนาจในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า สามีไม่ได้มีสิทธิและอำนาจเหนือกว่าตนเอง (ร้อยละ 74.9) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว (n=267)

ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการอยู่อาศัย		
– เข้าไปอยู่อาศัยที่บ้านของภรรยา	127	47.6
– เข้าไปอยู่อาศัยที่บ้านของสามี	72	27.0
– แยกครอบครัวออกไปอยู่อาศัยต่างหาก	68	25.4
รวม	**267**	**100.0**
การตัดสินใจในครอบครัว		
– สามารถตัดสินใจร่วมกันได้ในบางเรื่อง	184	68.9
– สามารถตัดสินใจร่วมกันได้เสมอในทุกๆ เรื่อง	62	23.3
– ไม่สามารถตัดสินใจร่วมกันได้เลยในทุกๆ เรื่อง	21	7.8
รวม	**267**	**100.0**

2. มุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนมากมีมุมมองเห็นว่าในครอบครัวมีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและภรรยา รองลงมา มุมมองเห็นว่าบางครั้งในครอบครัวไม่มีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและภรรยา สำหรับมุมมองเห็นว่าในครอบครัวไม่มีความเสมอภาคกันเลยระหว่างสามีและภรรยา น้อยที่สุดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 มุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่

มุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
– มีมุมมองเห็นว่าในครอบครัวมีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและภรรยา	235	88.0
– มีมุมมองเห็นว่าบางครั้งในครอบครัวไม่มีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและภรรยา	31	11.6
– มีมุมมองเห็นว่าในครอบครัวไม่มีความเสมอภาคกันเลยระหว่างสามีและภรรยา	1	0.4
รวม	**267**	**100.0**

เมื่อพิจารณามุมมองของภรรยาเกี่ยวกับความเสมอภาคต่างๆ ในครอบครัว โดยพิจารณาจากระดับความคิดเห็น จากผลการศึกษาพบว่า ภรรยาเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 64.4) มีมุมมองไม่เห็นด้วยว่าเพศหญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูง เพราะเพศชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ยังคงมีภรรยาบางส่วนที่ให้ความคิดเห็นว่าไม่จำเป็นที่เพศหญิงจะต้องมีการศึกษาที่สูง เพราะสุดท้ายแล้วผู้นำในครอบครัวก็ยังคงเป็นสามีหรือเพศชาย ในด้านความรู้ ความสามารถ ภรรยาร้อยละ 53.7 ไม่เห็นด้วยอีกว่าเพศชายมีความรู้ ความสามารถมากกว่าเพศหญิง เพราะมีมุมมองเห็นว่า ในปัจจุบันไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงก็มีความสามารถ ศักยภาพที่ทัดเทียมกัน และในส่วนของสิทธิการแสดงความคิดเห็นในครอบครัวนั้น ภรรยาให้ความคิดเห็นว่า สามีไม่ได้มีการแสดงท่าทีในการดูถูก พูดจาเหยียดหยามในการแสดงความคิดเห็น หรือแสดงท่าทีการต่อต้านความ แต่กลับได้รับการสนับสนุนในสิ่งที่ภรรยากำลังคิดและแสดงออกมา

ในส่วนของภาระหน้าที่ความรับผิดชอบภายในครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่า ภาระการดูแลงานในบ้าน งานครัวที่ควรจะเป็นของเพศหญิง และงานหนักๆ หรืองานนอกบ้านที่ควรจะเป็นหน้าที่ของเพศชาย ภรรยามีมุมมองเห็นว่าไม่เห็นด้วยภาระหน้าที่เหล่านี้จะต้องเป็นผู้ใดผู้หนึ่งที่เป็นฝ่ายรับผิดชอบมากกว่าจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจากการสอบถามภรรยา พบว่า ภายในครอบครัวปัจจุบันนี้ ภาระงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน ภรรยาและสามีก็ช่วยเหลือกันในการทำงาน ประกอบอาชีพนอกบ้าน ซึ่งอาจจะมีบางครอบครัวที่ภรรยามีรายได้มากกว่าสามี หรือสามีมีรายได้มากกว่าภรรยาขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ส่วนเรื่องภาระงานบ้าน เช่น การซักผ้า การทำความสะอาดบ้าน การทำอาหาร หรือการเลี้ยงดูบุตร ภรรยาก็ได้รับความช่วยเหลือจากทั้งพ่อแม่ของตนเอง เพราะธรรมเนียมการปฏิบัติที่ยึดถือกันมาตั้งแต่โบราณของจังหวัด ถ้าหากแต่งงานแล้วสามีจะต้องย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านของภรรยา และได้รับความช่วยเหลือจากสามีซึ่งสามีก็ช่วยเหลือภรรยาโดยที่ไม่มีการโยนภาระงาน หรือแสดงท่าทีปฏิเสธว่าไม่ใช่งานของเพศชาย จึงถือเป็นการช่วยกันแบ่งเบาภาระภายในครอบครัว ส่วนการควบคุมค่าใช้จ่ายและเรื่องการเงินภายในบ้านนั้น ภรรยามีมุมมองไม่เห็นด้วยว่าจะต้องให้ภรรยาเป็นผู้ควบคุมค่าใช้จ่ายเพียงคนเดียว แต่ทั้งสามีและภรรยาจะต้องช่วยกันในการบริหารจัดการการเงินและรายได้ของครอบครัวร่วมกัน เพื่อไม่ให้อำนาจทางการเงินแบบเบ็ดเสร็จตกไปอยู่ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงผู้เดียว

ดังนั้นจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของภรรยาในจังหวัดแพร่ จึงทำให้ภรรยาส่วนใหญ่รู้สึกว่าตนเองและสามีมีความเสมอภาคกัน และความเสมอภาคนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกสบายใจและสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. มุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคในครอบครัว

จากผลการวิจัย พบว่า ภรรยาส่วนใหญ่มีมุมมองเห็นว่าในครอบครัวมีความเสมอภาคกันระหว่างสามีและภรรยา ร้อยละ 88.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กอบกูน พิชัยณรงค์และทิพย์วัลย์ สุรินยา ที่พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง และในครอบครัวมีความเท่าเทียมในบทบาททางเพศอยู่ในระดับสูง (Pichainarong and Surinya, 2014) อธิบายได้ว่า เนื่องจากในอดีตในครอบครัวถือว่าสามีเป็นช้างเท้าหน้า ส่วนภรรยาเป็นช้างเท้าหลัง นั่นคือ สามีมีหน้าที่เป็นผู้นำ ภรรยามีหน้าที่เป็นผู้ตาม ซึ่งมีหลายๆ สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตถูกจัดว่าเป็นความเหลื่อมล้ำและเกิดความไม่เท่าเทียมกันขึ้นในครอบครัวระหว่างสามีและภรรยา ซึ่งสอดคล้องกับสุวรรณี ลัคนวณิช ที่กล่าวว่า จากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่เอื้ออำนวยให้ผู้ชายมีอำนาจทางการเมืองและศาสนา จึงทำให้มีผลต่อสถานภาพบทบาทและความสัมพันธ์เชิงอำนาจในเรื่องเพศมากกว่าผู้หญิงด้วย (Luckanawanich, 2011) แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับสิทธิของสตรีและความเสมอภาคระหว่างเพศเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมเรื่องความเสมอภาคทางเพศในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ไปจนถึงการดำเนินการด้วยนโยบายละกฎหมายต่างๆ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและการรับค่านิยมและวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา จึงส่งผลให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศชายและหญิง โดยสิทธิต่างๆ ที่ภรรยาหรือเพศหญิงควรจะได้รับก็ไม่ได้ถูกกีดกันดังเช่นที่ผ่านมา อีกทั้งเกิดการยอมรับสตรีในบทบาทของผู้นำเพิ่มมากขึ้นในสังคม ส่วนในครอบครัวการเปลี่ยนแปลงที่เห็นเด่นชัดของเรื่องความเสมอภาคระหว่างสามีและภรรยาจะเป็นด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว ซึ่งแต่เดิมจากที่สามีเคยรับหน้าที่ในการหารายได้เข้ามาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพียงแต่ผู้เดียว ภรรยาก็สามารถเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระด้านนี้ได้ เพราะมีการศึกษาและมีความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้เช่นกัน หรือภาระหน้าที่ในบ้านก็แบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัดหรือช่วยกันทำ ไม่ได้ให้ภรรยาเป็นผู้แบกความรับผิดชอบภาระงานบ้านที่ประกอบไปด้วยการทำความสะอาดเครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน เครื่องครัว การประกอบอาหาร รวมไปถึงการดูแลสามี ลูกและญาติๆ ของทั้งสองฝั่งไว้เพียงผู้เดียวเหมือนเช่นอดีตที่ผ่านมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเหน็ดเหนื่อยในภาระทั้งงานนอกบ้านและงานในบ้านจึงถูกแบ่งเบาภาระออกไป ทำให้ภรรยาเกิดความรู้สึกและมุมมองเห็นว่าตนเองนั้นมีความเสมอภาคกับสามี โดยสอดคล้องกับสุมัทนา สินสวัสดิ์ ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่างๆ ในหน้าที่ทั้งของสามีและภรรยาต้องมีการช่วยเหลือระหว่างกัน ภาระต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน การมีบุตร การดูแลครอบครัว การแบ่งเบาภาระและให้ความช่วยเหลือต่อกัน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ชีวิตสมรส เพราะเป็นเรื่องที่สามีภรรยาควรร่วมกันดูแลไม่ให้เกิดเป็นปัญหาหรือภาระต่ออีกฝ่าย (Sinsawasdi, 2014)

2. การตัดสินใจและการจัดการความขัดแย้งในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า เวลาตัดสินใจเรื่องสำคัญภายในครอบครัวภรรยาและสามี จะมีความขัดแย้งในครอบครัวเป็นบางครั้งเมื่อความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันเลยถึงแม้ว่าจะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อภิปรายได้ว่า การตัดสินใจภายในครอบครัวในเรื่องต่างๆ นั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นสามีภรรยากันซึ่งมีคำเปรียบเปรยว่า สามีภรรยาก็คือคนๆเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามแต่เป็นธรรมดาของมนุษย์ปุถุชนเวลาตัดสินใจเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นหรือหาข้อสรุปร่วมกันและมีความคิดเห็นไม่ตรงกันก็ย่อมจะมีการโต้เถียงกันบ้างถึงแม้จะเป็นสามีภรรยากันก็ตาม แต่การโต้เถียงนั้นเป็นไปตามเหตุผลที่ต่างฝ่ายต่างยกมาเพื่อแสดงทัศนคติของตนเอง เมื่อตัดสินใจและได้ข้อสรุปที่ดีที่สุดในเรื่องนั้นๆ หรือหาทางออกร่วมกัน เข้าใจถึงสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความสงบสุขในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ที่สรุปไว้ว่า สาเหตุความรุนแรงต่อสตรี ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงทางจิตใจ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการเข้ามาส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี (Marpraneet, 2011)

สรุป

ความเสมอภาคในครอบครัว เกิดได้จากการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การไม่เอาเปรียบกันในครอบครัว การยอมรับในข้อแตกต่างของกันและกัน รวมไปถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกันของสามีภรรยา ซึ่งถ้าหากในครอบครัวนั้นทั้งสามีและภรรยามีการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคแล้ว ย่อมจะนำมาสู่การเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันภายในจิตใจของสามีภรรยา ทำให้สามีภรรยาสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสร้างพื้นฐานของครอบครัวให้มั่นคงที่จะสามารถผลิตสมาชิกรุ่นต่อไปให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ แต่ถ้าหากครอบครัวใดมีพื้นฐานที่ไม่มั่นคง ไม่มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค ย่อมจะนำมาสู่การเกิดปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันของสามีภรรยา การไม่พูดคุยกัน การทะเลาะเบาะแว้งหรือความรุนแรงภายในครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องมุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์สิทธิสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคของจังหวัด ควรจะนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้นำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อใช้ในการ

สร้างนโยบายเสริมสร้างความเสมอภาคหรือนำไปสู่การจัดกิจกรรมเสริมสร้างมุมมองความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในครอบครัวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องมุมมองของภรรยาที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัว ในจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาหรือวิจัยบางประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการขยายการศึกษาเรื่องมุมมองที่มีต่อความเสมอภาคกันในครอบครัวกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น เพศชายหรือผู้ที่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองความเสมอภาคกันในครอบครัวของกลุ่มอื่นๆ นอกจากสตรีหรือภรรยาด้วย

2. ควรมีการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มที่มีมุมมองว่าภรรยาและสามีไม่มีความเสมอภาคกันในครอบครัว ซึ่งเป็นการค้นหาปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ภรรยามีมุมมองนั้นคือเหตุใด เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมทำให้เกิดความเสมอภาคในครอบครัวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณภรรยาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองแพร่ สาธารณสุขอำเภอร้องกวาง และสาธารณสุขอำเภอเด่นชัย ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

References

Center for Philanthropy and Civil Society, National Institute of Development Administration. (2012). *The Public Attitudes towards Gender Equality survey*. Bangkok: Bureau of Gender Equality, Office of Women's Affairs and Family Development.

Chumpa T. (2009). Attitude on the Gender Equality towards the Security work of Electricity Generating Authority of Thailand- EGAT, Nonthaburi province. Master Project in Women's Studies, College of Interdisciplinary Studies Thammasat Unversity.

Daniel W W. (2010). *Biostatistics: Basic Concept and Methodology for the Health Sciences*. (9th ed). Asia: Wiley& Sons.

Luckanawanich S. (2011). Promoting Gender Equality in Higher Education. *Executive Journal*. 31(2), 55-62.

Maithongdee N. (2014). Discrimination against Women. *Journal of Economics and Management Strategy*. 1(2), 91-103.

Mansumitrchai, P. (2015). Mercy Message : A Path To Peace. *Journal of MCU Peace Studies*, 3 (2), 162-175

Marpraneet H. (2011). A Study of Attitudes on Violence against Women of Women In Urban Community. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 3 (6), 162-177.

Masrungson, P. (2016). Family Violence Management in Integrative Buddhist Perspective. *Journal of MCU Peace Studies*, 4 (1), 221-242.

Namanee, P. (2016). Sadarasantosa and Stability of Family Institution. *Journal of MCU Peace Studies*, 4 (1), 42-55

Office of Women's Affairs and Family Development. (2011). *Gender Equality promotion in Office of Women's Affairs and Family Development*. Retrieved April 18, 2016, From http://www.dcy.go.th/woman_man/data/278.pdf

Pichainarong K. and Surinya T. (2014). Sex role egalitarian, family communication and marital satisfaction of health volunteers at Lum Luk Ka district, Pathum Thani province. *Journal of humanities and social sciences Mahasarakham university*, 33 (3), 76-85.

Rungreangkulkij S. et al. (2012). Sex or gender leading to a high risk of Depressive disorder in women. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 57(1), 61-74.

Sinsawasdi S. (2014). Family: Spouse conflict Management for sustainable love. *Journal of Social Sciences and Humanities*. 40(2), 184-195.